

Универзитет у Крагујевцу

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Број: 4620/1
14.01.2021. године

Декан Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, на основу члана 53. и 73. Статута Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, и члана 15. став 3. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, донео је 14.01.2021. године

РЕШЕЊЕ

Ставља се на увид јавности урађена Докторска дисертација и Извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Јоване Брашић Стојановић, студента докторских академских студија, под насловом:

„Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле“

објављивањем на Сајту и у Библиотеци Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, а Извештај Комисије и на Сајту Универзитета у Крагујевцу, у трајању од 30 дана.

Образложење

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Јоване Брашић Стојановић, образована Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, Број: IV-02-831/13 од 18.11.2020. године, доставила је Факултету Извештај о оцени урађене докторске дисертације (Број: 4620 од 30.12.2020. године). Уз Извештај, Комисија је доставила и примерак урађене докторске дисертације.

Сагласно члану 40. став 8. Закона о високом образовању („СГ РС“ бр. 88/17...6/20) члана 46. Статута Универзитета у Крагујевцу и члана 53. Статута Факултета, члан 15. став 2. Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, по добијеном позитивном мишљењу надлежних органа Универзитета у Крагујевцу, Факултет ставља на увид јавности достављени Извештај.

Имајући у виду наведено, донео сам решење како гласи у диспозитиву.

Решење доставити:

- Сајт и Библиотека,
- Универзитет у Крагујевцу,
- Архива.

ДЕКАН

Проф. др Драган Вујисић

ПРИЧЕЉЕНА: 30. 12. 2020			
Орг. јед.	Број	Датум	Иницијали
	4620		

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Извештај о оцени урађене докторске дисертације под називом „Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле“ кандидата Јоване Брашић Стојановић

Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу бр. IV-02-831/13 од 18.11.2020. године формирана је **Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације** под називом „Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле“ кандидата **Јоване Брашић Стојановић** у саставу: **проф. др Нада Тодоровић**, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област право у економији, председник; **проф. др Славко Ђорђевић**, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа међународноприватноправна научна област, члан; **проф. др Љубица Николић**, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу, ужа правно-економска научна област, члан.

На основу прегледа и анализе урађене докторске дисертације, Комисија доставља следећи

ИЗВЕШТАЈ

I ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ У СКЛАДУ СА КРИТЕРИЈУМИМА ПРАВИЛНИКА О ПРИЈАВИ, ИЗРАДИ И ОДБРАНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ, ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ (чл. 20, ст. 2. и чл. 21, ст. 14.)

1. Основни биографски подаци о кандидату

Јована Брашић Стојановић рођена је 28.5.1990. године у Крагујевцу. Одрасла је у Рековцу, где је завршила основну школу „Светозар Марковић“ као носилац Вукове дипломе и бројних награда за постигнуте резултате током школовања. Средњошколско образовање стекла је у Првој крагујевачкој гимназији, коју завршава као носилац Вукове дипломе 2009. године. На Правном факултету Универзитета у Крагујевцу дипломирала је 2013. године са просечном оценом 9,39 и завидним успехом на предметима са уже научне области право у економији. Израдила је више семинарских радова током Основних академских студија и објавила један рад. Током студирања била је награђивана стипендијама Министарства просвете, науке и технолошког развоја и општине Рековац. Звање мастер правник стекла је 2014. године на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу, остваривши просечну оцену 10,00 и одбравивши мастер рад под називом „Спорт и порези“, којим је била обухваћена гранична област Спортског права и економских наука. Докторске академске студије права уписала је 2014. године на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу, на ужој научној области право у економији. Положила је све испите на докторским студијама са просечном оценом 10,00, израдила и одбранила више семинарских и студијско истраживачких радова и испунила све обавезе предвиђене студијским програмом,

након чега је пријавила тему докторске дисертације под називом „Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле“, која је одобрена априла месеца 2018. године.

По завршетку основних студија Јована Брашић Стојановић је засновала радни однос на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу избором у звање сарадник у настави за ужу научну област право у економији. Након тога је 2015. године одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Крагујевцу изабрана за сарадника у звању асистент за ужу научну област право у економији, на Катедри за правно-економске науке, у ком статусу је и даље. Била је члан Савета Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, више пута један од координатора за спровођење поступка анкетирања, као и учесник у спровођењу пријемних испита.

Члан је Локалног антикорупцијског форума општине Рековац.

Говори енглески језик и служи се немачким језиком. Одличан је познавалац рада на рачунару.

2. Научно-истраживачки рад кандидата

Јована Брашић Стојановић је Докторске академске студије права уписала 2014. године на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу. Положивши све предвиђене испите (Методологија израде научног рада, Писање и презентовање научних радова, Финансијска тржишта, Микроекономија, Макроекономија) остварила је просечну оцену 10,00. Кандидаткиња је израдила и успешно одбранила више семинарских и студијско-истраживачких радова и испунила све обавезе предвиђене студијским програмом.

Учесник је пројекта „Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније“, јуниор пројекат Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, који се финансира из сопствених средстава и пројекта „XXI век – век услуга и Услужног права“, одобрен од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Као истраживач, Јована Брашић Стојановић је учествовала на више научних скупова:

1. БРАШИЋ, Јована. *Злоупотреба и противправно ширење инсајдерских информација*. У: БЕЈАТОВИЋ, Stanko (ур.). Зборник радова. Крагујевац: Правни факултет, 2015. Стр. 596-612. ISBN 978-86-7623-061-7. <http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/naslovi.htm>. [COBISS.SR-ID 513196208]. М33

2. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Стране директне инвестиције у сектору услуга*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). Савремени правни промет и услуге : [зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 25. маја 2018. године]. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, 2018. Стр. 1083-1098. ISBN 978-86-7623-081-5. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Majsko%20savetovanje/XIV%20Savremeni/3.%20Zbornik.pdf>. [COBISS.SR-ID 513415600]. М31

3. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Инвестиционе услуге брокерско-дилерског друштва*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). Слобода пружања услуга и правна сигурност : [зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 17. маја 2019. године, на Правном факултету у Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу]. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2019. Стр. [283]-298. ISBN 978-86-7623-088-4.

<http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Majsko%20savetovanje/XV%20Sloboda/zbornik.pdf>. [COBISS.SR-ID 513533872]. М31

4. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Значај отварања поглавља о финансијским услугама у циљу приступања Европској унији*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). Услуге и

права корисника : [зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 26. јуна 2020. године, на Правном факултету у Крагујевцу]. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2020. Стр. [165]-180. ISBN 978-86-7623-098-3.

<http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Majsko%20savetovanje/XVI%20Usluge/XVI%20Usluge%20i%20prava%20korisnika.pdf>. [COBISS.SR-ID 17030409]. M31

Јована Брашић Стојановић је написала и објавила следеће радове:

1. БРАШИЋ, Јована. *Имплементација Директиве о уговорима о потрошачком кредиту у нашем законодавству*. Студентска ревија за привредно право : стручно научни часопис студената Правног факултета Универзитета у Београду. 2012, год. iii, бр. 1, стр. 86-94. ISSN 2217-5202. <http://selr.bg.ac.rs/uploads/useruploads/Documents/Studentska-revija-2013-01.pdf>. [COBISS.SR-ID 513163696].

2. БРАШИЋ, Јована. *Опорезивање физичких лица ангажованих у спортским организацијама*. Гласник права. [Онлајн изд.]. 2014, год. v, бр. 3, стр. 14-32. ISSN 1821-4630. http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/gp_aktuelni.htm. [COBISS.SR-ID 513163952].

3. БРАШИЋ, Јована. *Примена прописа о порезу на добит правних лица на спортске организације*. У: ЂОРЂЕВИЋ, Славко (ур.). Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. [Књ. #3]. Крагујевац: #Правни факултет, #Институт за правне и друштвене науке, 2015. Стр. 653-665. ISBN 978-86-7623-059-4. [COBISS.SR-ID 513183152]. M45

4. BRAŠIĆ, Jovana. *Institucionalne barijere za ulazak na tržište Republike Srbije i potencijalna konkurencija*. Pravni zapisi : časopis Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu. [Štampano izd.]. 2016, год. 7, br. 1, str. 117-133. ISSN 2217-2815. http://www.pravnifakultet.rs/images/2016/dokumenta/pr_zapis_1_16/Pravni_zapisi_2016-01_05_Brasic.pdf, DOI: 10.5937/pravzap0-10832. [COBISS.SR-ID 517195452]. M52

5. БРАШИЋ, Јована. *Правни положај и питање самосталности Комисије за хартије од вредности РС*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu. 2016, год. 55, бр. 72, стр. 345-361. ISSN 0350-8501. <http://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/zbornici/z72/22z72.pdf>, DOI: 10.5937/zrpfni1672345B. [COBISS.SR-ID 1026512033]. M51

6. БРАШИЋ, Јована. *Улазне баријере и конкуретност тржишта Републике Србије*. У: ЂОРЂЕВИЋ, Славко (ур.). Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. [Књ. 4]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2016. Стр. [503]-517. ISBN 978-86-7623-070-9. [COBISS.SR-ID 513260208]. M45

7. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Ефикасност у алокацији заједничких ресурса*. Anali Ekonomskog fakulteta u Subotici : organ Ekonomskog fakulteta u Subotici. 2016, вол. 52, бр. 36, стр. 239-251. ISSN 0350-2120. [COBISS.SR-ID 513281968]. M51

8. BRAŠIĆ STOJANOVIĆ, Jovana. *Значај инвестиционе климе и правне сигурности за привлачење страних инвестиција*. Правна ријеч : часопис за правну теорију и праксу. 2017, год. xiv, бр. 52, стр. 159-175. ISSN 1840-0272. [COBISS.SR-ID 513341872].

9. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Национални третман страног улагача у праву Републике Србије*. У: ЂОРЂЕВИЋ, Славко (ур.). Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. [Књ. 5]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2017. Стр. [405]-419. ISBN 978-86-7623-080-8. [COBISS.SR-ID 513364400]. M45

10. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Утицај правне сигурности на стране директне инвестиције и привредни развој*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu. 2017, год. 56, бр. 77, стр. 171-187. ISSN 0350-8501. http://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/ZFull/PF_Zbornik_2017_77.pdf, DOI: 10.5937/zrpfni1777171B. [COBISS.SR-ID 513387696]. M51

11. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Осигурање инвестиција од стране Мултилатералне агенције за гарантовање инвестиција*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). XXI век - век услуга и услужног права. [Књ. 9]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2018. Стр. [89]-100. ISBN 978-86-7623-084-6. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Projekti/7%20XXI%20vek/17.%20XXI%20vek%20-%20vek%20usluga%20i%20Usluznog%20prava%20knjiga%209.pdf>. [COBISS.SR-ID 513477552]. M45

12. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Принцип неутралности управе циљног друштва у поступку преузимања*. У: ЂОРЂЕВИЋ, Славко (ур.). Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. [Књ. 6]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2018. Стр. 461-474. ISBN 978-86-7623-083-9. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Projekti/6%20Uskladjivanje%20PSS/7.%20Uskladjivanje%20pravnog%20sistema%20Srbije%20sa%20standardima%20EU%20knjiga%206.pdf>. [COBISS.SR-ID 513470128]. M45

13. BRAŠIĆ STOJANOVIĆ, Jovana. *Legal status of the independent directors*. У: ĐORĐEVIĆ, Slavko (ур.), VLADETIĆ, Srđan (ур.), LABUDOVIĆ STANKOVIĆ, Jasmina (ур.). Law in the process of globalisation : [collection of papers contributed on the occasion of 40th anniversary of the Faculty of Law of the University of Kragujevac]. Kragujevac: University, Faculty of Law, 2018. Стр. [531]-549. ISBN 978-86-7623-082-2. <http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/naslovi.htm>. [COBISS.SR-ID 513447856]. M14

14. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Заштита страних улагача у праву Републике Србије*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. [Књ. 7]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2019. Стр. [479]-493. ISBN 978-86-7623-090-7. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Projekti/6%20Uskladjivanje%20PSS/8.%20Uskladjivanje%20pravnog%20sistema%20Srbije%20sa%20standardima%20EU%20knjiga%207.pdf>. [COBISS.SR-ID 513577392]. M45

15. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Услуге инвестиционог банкарства*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). XXI век - век услуга и услужног права. [Књ. 10]. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2019. Стр. 25-36. ISBN 978-86-7623-094-5. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Projekti/7%20XXI%20vek/19.%20XXI%20vek%20-%20vek%20usluga%20i%20Usluznog%20prava%20knjiga%2010.pdf>. [COBISS.SR-ID 513565360]. M45

16. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована, *Стабилизациона клаузула у уговору о заједничком улагању у пројекат „Београд на води“*, прихваћен за објављивање у часопису *Гласник права* у бр. 1 за 2021. годину, УДК рада је: 341.241.8:339.727.22. – доказ Потврда Главног и одговорног уредника часописа *Гласник права*. M52

3. Испуњеност услова кандидата за одбрану докторске дисертације у складу са чл. 20, ст. 2. Правилника о пријави, изradi и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу

У складу са Правилником о пријави, изradi и одбрани докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта Универзитета у Крагујевцу, од 26. новембра

2020. године, чл. 20., ст. 2. и чл. 21, ст. 14., кандидат Јована Брашић Стојановић испуњеност услова за одбрану докторске дисертације доказује објављивањем рада који је повезан са садржајем докторске дисертације у коме је она једини аутор у часопису са листе часописа категорисаних од стране министарства надлежног за науку. Поред овог рада, кандидат је објавио и друге радове, који доказују испуњеност услова за одбрану и потврђују њен научно-истраживачки рад у области којој припада тема докторске дисертације. Јована Брашић Стојановић објавила је следеће радове:

1. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Утицај правне сигурности на стране директне инвестиције и привредни развој*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu. 2017, год. 56, бр. 77, стр. 171-187. ISSN 0350-8501. http://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/ZFull/PF_Zbornik_2017_77.pdf, DOI: 10.5937/zrpfni1777171B. [COBISS.SR-ID 513387696]. **M51**

У наведеном раду кандидат анализира значај правне сигурности за привлачење страног капитала и потом њен посредан утицај на привредни развој државе пријемнице капитала. Истиче се важност страних директних инвестиција за привредни развој у савременим условима пословања, у складу са чиме и бројне активности држава пријемница капитала са циљем унапређења пословне климе и подстицања њиховог прилива. Кандидат у раду истиче да је најважнији сегмент укупног пословног окружења правна сигурност, као темељни принцип коме теже све државе, те да правна сигурност делује стимулативно на опредељивање страних улагача на инвестирање на територији државе пријемнице капитала. Кроз истраживање у раду указано је на везу између правне сигурности и страних улагања уз полазну претпоставку да уколико нема правне сигурности нема ни страних улагања. Кандидат се бави питањем који су то економски механизми и правни институти који битно доприносе правној сигурности, сврставајући стабилизациону клаузулу у ред једног од најважнијих, те анализирајући значај који има за државе пријемнице капитала и стране улагаче, као и ефекте које производи.

2. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Стабилизациона клаузула у уговору о заједничком улагању у пројекат „Београд на води“*, прихваћен за објављивање у часопису Гласник права у бр. 1 за 2021. Годину, УДК рада је: 341.241.8:339.727.22. – доказ Потврда главног и одговорног уредника часопис Гласник права. **M52**

Кандидат у наведеном раду анализира стабилизациону клаузулу која је саставни део уговора о заједничком улагању у пројекат „Београд на води“, потписаног између Републике Србије и партнера из Уједињених Арапских Емирата 2015. године. Имајући у виду важност овог пројекта и актуелност питања, кандидат истиче да се поменутом стабилизационом клаузулом обезбеђује очување законског оквира који регулише правни положај конкретног страног улагача спречавајући да буде доведен у неповољнији правни и економски положај, током трајања улагања. Кандидат анализира карактеристике стабилизационе клаузуле садржане у овом уговору, одређује тип стабилизационе клаузуле, њена дејстава и домашај. Посебан део рада посветила је анализи стабилизационе обавезе Републике Србије као државе пријемнице капитала, али и привилегованог положаја партнера из Уједињених Арапских Емирата, као страног улагача. Важан део рада јесте и анализа ефеката које производи конкретна стабилизациона клаузула.

**II ОЦЕНА РАДА У СКЛАДУ СА КРИТЕРИЈУМИМА ПРАВИЛНИКА О
ПРИЈАВИ, ИЗРАДИ И ОДБРАНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ, ОДНОСНО
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА (чл. 21, ст. 14.)**

1. Опис докторске дисертације

Докторска дисертација „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ кандидата *Јоване Брашић Стојановић* има 291 страну, које су означене бројевима по средини доње маргине, формата А4 (210x297mm), маргине 25 mm, писана је фонтом *Times New Roman* величине 12 типографских тачака, фусноте 11 типографских тачака, са проредом основног текста подешеног на 1, фусноте 1. Докторска дисертација садржи насловну страну на српском језику и насловну страну на енглеском језику (садрже логотип Универзитета у Крагујевцу ширине слике 3cm, назив универзитета, назив факултета, име, средње слово и презиме докторанда, наслов докторске дисертације, обележје да је реч о докторској дисертацији, место и годину одбране, исписаних фонтом *Arial*, величина у складу са предвиђеним актом Универзитета у Крагујевцу) – 2 стране; идентификациону страну на српском језику и идентификациону страну на енглеском језику – 2 стране; изјаве захвалности – 2 стране; страну са апстрактном (1685 карактера) и кључним речима (8 појмова) на српском језику и страну са апстрактном (1798 карактера) и кључним речима (8 појмова) на енглеском језику – 2 стране; садржај – 5 страна; списак скраћеница коришћених у раду – 1 страна; текст – 278 страна; литературу – 13 страница (страних извора 66, домаћих извора 133, међународних публикација 14, међународних конвенција 7, арбитражних одлука 10, домаћих прописа 19 – укупно 249 библиографских јединица и списак интернет сајтова – 21); биографију аутора (1426 карактера) – 1 страна; изјаву аутора о оригиналности докторске дисертације, изјаву аутора о искоришћавању докторске дисертације и изјаву аутора о истоветности штампане и електронске верзије докторске дисертације – 4 стране.

Структура рада чине следеће целине:

СПСПИСАК СКРАЋЕНИЦА КОРИШЋЕНИХ У РАДУ	1
УВОД	2
1. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА	2
1.1. Предмет рада.....	2
1.2. Циљ истраживања	4
2. ЗНАЧАЈ ТЕМЕ ЗА НАУЧНО ИСТРАЖИВАЊЕ	5
3. ХИПОТЕТИЧКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА.....	8
4. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА	9
5. ПЛАН ИСТРАЖИВАЊА У ЦИЉУ ПОСТИЗАЊА ОЧЕКИВАНИХ РЕЗУЛТАТА	11
ГЛАВА I.....	12
СТРАНА УЛАГАЊА.....	12
1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА О СТРАНИМ УЛАГАЊИМА	12
2. ПОЈАМ СТРАНИХ УЛАГАЊА.....	13
2.1. Дефинисање појма „инвестиције“	13
2.2. Страна улагања	14
3. ВРСТЕ СТРАНИХ УЛАГАЊА	16
3.1. Стране директне инвестиције	17

3.1.1. Појам страног улагача	21
3.2. Портфолио инвестиције.....	22
3.3. Разлика између страних директних улагања и портфолио улагања.....	22
3.4. Заједнички пословни подухвати уговорног карактера	23
4. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАНОГ УЛАГАЊА У ИЗВОРИМА МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА.....	24
5. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАНОГ УЛАГАЊА У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	27
6. ПОЈАМ СТРАНОГ УЛАГАЊА У АРБИТРАЖНОЈ ПРАКСИ	30
7. ЗНАЧАЈ СТРАНИХ УЛАГАЊА.....	33
8. ПОДСТИЦАЈИ СТРАНИМ УЛАГАЧИМА	38
9. СУМАРНО О СТРАНИМ УЛАГАЊИМА	43
ГЛАВА II.....	45
НЕКОМЕРЦИЈАЛНИ РИЗИК.....	45
1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА О НЕКОМЕРЦИЈАЛНИМ РИЗИЦИМА.....	45
2. КАРАКТЕРИСТИКЕ ИНВЕСТИЦИОНЕ КЛИМЕ.....	46
3. ПОЈАМ НЕКОМЕРЦИЈАЛНОГ РИЗИКА КОМЕ ЈЕ ИЗЛОЖЕНО СТРАНО УЛАГАЊЕ.....	48
4. ВРСТЕ НЕКОМЕРЦИЈАЛНИХ РИЗИКА.....	51
4.1. Ризик експропријације	52
4.2. Ризик ограничавања трансфера капитала	55
4.3. Ризик промене правних прописа	56
5. СУМАРНО О УТИЦАЈУ НЕКОМЕРЦИЈАЛНИХ РИЗИКА НА СТРАНЕ УЛАГАЧЕ.....	59
ГЛАВА III.....	60
ПОЈАМ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	60
1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА О СТАБИЛИЗАЦИОНОЈ КЛАУЗУЛИ	60
2. НАСТАНАК И РАЗВОЈ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	61
3. РАЗЛИЧИТИ АСПЕКТИ ДЕФИНИСАЊА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	65
3.1. Стабилизациона клаузула као одредба уговора	67
3.1.1. Уговор државе пријемнице капитала и страног улагача - дијагонални уговор	70
3.1.2. Правна природа дијагоналног уговора	73
3.1.3. Дуготрајност уговора и промењене околности.....	75
3.1.4. Заштитна улога стабилizacione клаузуле	77
3.1.5. Стабилизациона обавеза државе пријемнице капитала као уговорна обавеза	79
3.2. Стабилизациона клаузула као правна норма у праву страних улагања.....	82
3.2.1. Правни акти у којима може бити садржана стабилizaciona клаузула.....	84
3.2.2. Дејства стабилizacione клаузуле садржане у правним актима на уговор државе пријемнице капитала и страног улагача	86
4. СТАБИЛИЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА У ПРАВНОМ ПОРЕТКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	89
5. МОДЕЛ КЛАУЗУЛА ICSID-А	94
6. ДЕФИНИСАЊЕ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ У СТУДИЈИ UNCTAD-А 95	
7. РАЗЛИКА У ДЕФИНИСАЊУ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ У ДРЖАВАМА ЧЛАНИЦАМА ОЕСД-а И ДРЖАВАМА НЕЧЛАНИЦАМА ОЕСД-а	97

8. ТУМАЧЕЊЕ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ ОД СТРАНЕ АРБИТРАЖНИХ ТРИБУНАЛА.....	99
9. СИНТЕЗА РАЗМАТРАЊА О ПОЈМУ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ.....	106
ГЛАВА IV	110
ВРСТЕ СТАБИЛИЗАЦИОНИХ КЛАУЗУЛА.....	110
1. О РАЗЛИЧИТИМ ТИПОВИМА СТАБИЛИЗАЦИОНИХ КЛАУЗУЛА.....	110
2. КЛАУЗУЛА ЗАМРЗАВАЊА, КЛАУЗУЛА ЕКОНОМСКЕ РАВНОТЕЖЕ И ХИБРИДНА КЛАУЗУЛА	111
2.1. Клаузула „замрзавања“	112
2.2. Клаузула економске равнотеже.....	114
2.3. Хибридне клаузуле.....	115
3. ПОТПУНА И ПАРЦИЈАЛНА СТАБИЛИЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА.....	116
3.1. Потпуна и парцијална стабилизациона клаузула	116
3.2. Примена критеријума начина и обима правне заштите на основну поделу стабилизационих клаузула.....	117
4. ДИРЕКТНА И ИНДИРЕКТНА СТАБИЛИЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА.....	118
4.1. Директна стабилизациона клаузула	119
4.2. Индиректна стабилизациона клаузула.....	119
5. ПОДЕЛА СТАБИЛИЗАЦИОНИХ КЛАУЗУЛА ПРЕМА НАЧИНУ ЊИХОВОГ ФОРМУЛИСАЊА У ПРАВУ СТРАНИХ УЛАГАЊА	120
6. ПОДЕЛА СТАБИЛИЗАЦИОНИХ КЛАУЗУЛА ПРЕМА НАЧИНУ НА КОЈИ СЕ УЛАГАЧ ЧИНИ ИМУНИМ НА ПРОМЕНЕ ПРАВНИХ ПРОПИСА.....	122
7. ВРСТЕ СТАБИЛИЗАЦИОНИХ КЛАУЗУЛА У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	123
8. СИНТЕЗА – О НАЈПОДЕСНИЈЕМ ТИПУ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	124
ГЛАВА V.....	126
КАРАКТЕРИСТИКЕ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ.....	126
1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА О НАЈВАЖНИЈИМ ОБЕЛЕЖЈИМА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ.....	126
2. ПУНОВАЖНОСТ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	128
2.1. Пуноважност стабилизационе клаузуле са аспекта теорије.....	132
2.2. Пуноважност стабилизационе клаузуле са аспекта арбитражне праксе	133
2.3. Пуноважност стабилизационе клаузуле са аспекта унутрашњег правног поретка	137
2.4. О пуноважности стабилизационе клаузуле данас	139
3. ДЕЈСТВА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	140
4. ДОМАШАЈ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	143
4.1. Домашај стабилизационе клаузуле <i>rationae materie</i>	144
4.2. Домашај стабилизационе клаузуле <i>rationae personae</i>	145
4.3. Домашај стабилизационе клаузуле <i>rationae temporis</i>	146
5. САМОСТАЛНОСТ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	147
6. СТАБИЛИЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА КАО МЕХАНИЗАМ ОДБРАНЕ У ИНВЕСТИЦИОНИМ СПОРОВИМА.....	152
7. СУМАРНО О КАРАКТЕРИСТИКАМА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ ...	154
ГЛАВА VI	157

СТАБИЛИЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА У СВЕТЛУ САВРЕМЕНИХ ДЕШАВАЊА НА НИВОУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	157
1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА – ПОСТАВЉАЊЕ ПРОБЛЕМА.....	157
2. О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ	158
3. СТАБИЛИЗАЦИОНА ОБАВЕЗА ДРЖАВА КОЈЕ СУ У ПОСТУПКУ ПРИСТУПАЊА И ПРИДРУЖИВАЊА ЕУ.....	159
3.1. Процес приступања и придруживања ЕУ.....	159
3.2. Стабилизација правног режима.....	161
3.2.1. Обавезе по основу стабилизационе клаузуле.....	162
3.2.2. Обавеза стабилизације правног система у условима придруживања ЕУ	162
3.2.3. Стабилизациона обавеза државе пријемнице капитала и хармонизација правних прописа са прописима ЕУ	163
3.4. Стање у Републици Србији	166
4. СТАБИЛИЗАЦИОНА ОБАВЕЗА ДРЖАВА У ПОСТУПКУ ИСТУПАЊА ИЗ ЕУ	168
4.1. Иступање из ЕУ	168
4.2. Стабилизациона обавеза државе пријемнице капитала у контексту напуштања ЕУ	169
4.3. Брегзит – стање у Уједињеном Краљевству	170
4.4. Драма око повлачења Уједињеног Краљевства из Европске уније – Брегзит је коначан?	174
5. ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ.....	177
ГЛАВА VII.....	179
ОДНОС СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ И ДРУГИХ КЛАУЗУЛА ОД ЗНАЧАЈА ЗА УРЕЂЕЊЕ ПРАВНОГ ПОЛОЖАЈА СТРАНОГ УЛАГАЧА	179
1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА О СТАНДАРДИМА ЗАШТИТЕ ПРАВНОГ ПОЛОЖАЈА СТРАНОГ УЛАГАЧА.....	179
2. ОДНОС СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ И КЛАУЗУЛЕ О ПОШТЕНОМ И ПРАВИЧНОМ ТРЕТМАНУ	181
2.1. О појму и значају стандарда поштеног и правичног третмана страног улагача	181
2.2. Елементи клаузуле поштеног и правичног третмана	183
2.3. Међуоднос стабилизационе клаузуле и клаузуле о поштеном и правичном третману.....	188
3. ОДНОС СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ И КЛАУЗУЛЕ НАЈПОВЛАШЋЕНИЈЕ НАЦИЈЕ.....	189
3.1. Дефинисање клаузуле најповлашћеније нације	189
3.1.1. Елементи клаузуле најповлашћеније нације	191
3.1.2. Врсте клаузула најповлашћеније нације	192
3.1.3. Ограничења и изузеци од примене клаузуле најповлашћеније нације	193
3.2. Релација стабилизационе клаузуле и клаузуле најповлашћеније нације	194
4. ОДНОС СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ И КЛАУЗУЛЕ НАЦИОНАЛНОГ ТРЕТМАНА	195
4.1. О појму клаузуле националног третмана	195
4.2. Клаузула националног третмана у праву страних улагања Републике Србије	199
4.2.1. Моменат од ког је држава пријемница капитала дужна да страном улагачу обезбеди национални третман	200
4.2.2. Доказивање повреде клаузуле националног третмана.....	201

4.3. Међуоднос стабилизационе клаузуле и клаузуле националног третмана.....	201
5. ОДНОС СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ И КИШОБРАН КЛАУЗУЛЕ.....	202
5.1. Појмовно одређење кишобран клаузуле	202
5.2. Међудејство кишобран клаузуле и стабилизационе клаузуле.....	204
6. ОДНОС СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ И РЕВИЗИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	204
6.1. Појмовно одређивање ревизионе клаузуле.....	204
6.2. Узајамност стабилизационе клаузуле и ревизионе клаузуле.....	206
7. СУМАРНО О КЛАУЗУЛАМА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВНОГ ПОЛОЖАЈА СТРАНОГ УЛАГАЧА.....	206
ГЛАВА VIII.....	208
ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛНИ ЕФЕКТИ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ У ДРЖАВИ ПРИЈЕМНИЦИ КАПИТАЛА.....	208
1. О ЕФЕКТИМА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ.....	208
2. ФИНАНСИЈСКА ОДРИЦАЊА ДРЖАВЕ УСЛЕД КОРИШЋЕЊА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ.....	209
3. СТАБИЛИЗАЦИОНА КЛАУЗУЛА И ПРОПИСИ О ЗАШТИТИ ЉУДСКИХ ПРАВА И ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	213
3.1. Међународна обавеза државе пријемнице капитала у сфери заштите људских права и животне средине	213
3.2. Сукоб стабилизационе обавезе државе пријемнице капитала и обавезе по међународном праву.....	215
3.3. Покушај помирења „сукобљених“ обавеза држава пријемница капитала.....	220
4. СУМАРНИ ПРИКАЗ ЕФЕКТА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	222
ГЛАВА IX	226
ПОСЛЕДИЦЕ КРШЕЊА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	226
1. УВОДНИ ДЕО	226
2. НЕПОШТОВАЊЕ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ ОД СТРАНЕ ДРЖАВЕ ПРИЈЕМНИЦЕ КАПИТАЛА	227
2.1. Обавеза стабилизације правног режима страног улагача као међународна обавеза	229
3. ПРАВО ДРЖАВЕ ПРИЈЕМНИЦЕ КАПИТАЛА НА ПРИМЕНУ ИЗМЕЊЕНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА.....	230
4. ОДГОВОРНОСТ ДРЖАВЕ ЗА ПОВРЕДУ СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ	232
4.1. Природа одговорности	236
4.2. Субјекти одговорности	241
4.3. Услови за постојање одговорности – конститутивни елементи одговорности.....	243
4.4. Последице утврђене одговорности државе пријемнице капитала због кршења стабилизационе клаузуле.....	248
4.4.1. Пуноважност радњи државе пријемнице капитала.....	248
4.4.2. Обавеза накнаде штете страном улагачу	250
5. РЕШАВАЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ СПОРОВА ЗБОГ КРШЕЊА СТАБИЛИЗАЦИОНЕ КЛАУЗУЛЕ ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ ФОРУМИМА ...	252
5.1. Дипломатска заштита	253
5.2. Решавање спорова поводом кршења стабилизационе клаузуле пред арбитражним форумом	255
5.3. Решавање спорова поводом кршења стабилизационе клаузуле пред Међународним центром за решавање инвестиционих спорова	257

5.4. Арбитражна пракса	260
6. СУМАРНО О ОДГОВОРНОСТИ ДРЖАВЕ	272
ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	274
ЛИТЕРАТУРА	279
БИОГРАФИЈА АУТОРА	292

Из приложене структуре рада произилази да је докторска дисертација „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ кандидата *Јоване Брашић Стојановић* подељена на више целина, које почињу уводним излагањима и теоријским образложењем предмета, циља и значаја докторске дисертације, као и постављених хипотеза и метода коришћених у њиховој провери, преко суштине рада структуриране на 9 глава у којима се јасно и систематично излаже проблематика обрађених питања. На крају рада су закључна разматрања у којима се наводе ставови до којих се дошло истраживањем, као и предлози у циљу ефикасније употребе стабилизационе клаузуле у теорији и пракси и њене боље регулисаности кроз правне прописе. Кандидат систематично разлаже материју коју обухвата докторска дисертација и долази до коначних закључака пошавши од општег ка посебном, што битно утиче на приближавање обрађене материје стручној јавности. Најважнији појмови из материје права страних улагања прецизно су дефинисани, а стабилизациона клаузула као централни предмет рада детаљно истражена са теоријског и практичног аспекта, са становишта правних и економских наука. Излажући материју у оквиру глава и поглавља, кандидат је дели на уже целине и јединице, сваку главу почиње увођењем у проблематику којом ће се бавити, а завршава сумирањем резултата до којих се дошло применом одговарајуће методологије истраживања.

Хипотезе које су постављене проверене су кроз поступак верификације и коначан суд о њиховој потврђености кандидат излаже у оквиру поглавља кроз која су испитиване, што потврђује темљан приступ у изради докторске дисертације. Коришћене методе у складу су са наведеном темом научног истраживања и употребљене су у складу са правилима методологије израде научних радова.

У *првом сегменту* докторске дисертације кандидат, почевши од **уводних разматрања**, уводи у проблематику истраживања указујући која су најважнија питања којима ће се даље бавити. **Предмет и циљ** рада јасно су изложени, указано је на значај њиховог истраживања, постављен је **хипотетички оквир** истраживања, као и **методи** који ће бити коришћени.

У *првој глави* докторске дисертације под називом **Страна улагања** кандидат дефинише појам инвестиција, наводи врсте инвестиција не би ли се дошло до дефиниције појма страних улагања, које даље дели у складу са најважнијим критеријумом поделе на страна директна улагања, портфолио улагања и остале послове уговорног карактера, дефинише страног улагача, указује на значај који страна улагања имају за привредни развој државе пријемнице капитала и подстицаје које државе обезбеђују у циљу привлачења страног капитала. Циљ је да се утврди појам страних улагања и поставе најважнија питања на које је неопходно пронаћи одговоре у циљу даљег истраживања. Стабилизациона клаузула везује се за страна директна улагања, те крећући се од општег ка посебном, кандидат оправдава место ове главе на почетку докторске дисертације.

У *другој глави* докторске дисертације која носи назив *Некомерцијални ризик* циљ је указати на значај инвестиционе климе за прилив страног капитала, на важност свих аспеката пословног окружења, потом на разлику између комерцијалних и некомерцијалних ризика, као и посебно анализирати најважније некомерцијалне ризике који се могу испољити приликом инвестирања страног капитала, што је кандидат и постигао. Ова глава стога обухвата и анализу свих посебних некомерцијалних ризика, почевши од експропријације, трансфера капитала и ризика промене правних прописа. Како је за стране улагаче посебно важна правна сигурност, умањењу последње наведеног ризика служи стабилизациона клаузула, што је детаљно објашњено и приказано у докторској дисертацији.

Трећа глава под називом *Појам стабилизационе клаузуле* најважнији је део рада у коме се на јасан, прецизан и концизан начин дефинише стабилизациона клаузула, одређује њен појам у теорији и пракси. У оквирима ове главе дефинисање стабилизационе клаузуле подељено је у више сегмената имајући у виду да кандидат у раду наводи да јединствене дефиниције стабилизационе клаузуле нема. Стабилизациону клаузулу кандидат најпре дефинише као одредбу уговора о страном улагању, у оквиру чега кроз посебне наслове и поднаслове анализира уговор државе пријемнице капитала и страног улагача, правну природу дијагоналног уговора, дуготрајност уговора и промењене околност као најважније карактеристике овог уговора, заштитну улогу стабилизационе клаузуле и стабилизациону обавезу државе пријемнице капитала као уговорну обавезу. Након тога, стабилизациона клаузула се одређује као правна норма у праву страних улагања, у оквиру чега се у посебним деловима анализирају правни акти у којима може бити садржана стабилизациона клаузула, као и дејства такве клаузуле на уговор о страном улагању. Потом, у оквиру посебних наслова, анализира се стабилизациона клаузула у правном поретку Републике Србије уз навођење правних аката у којима је садржана, као и њиховој подробној анализи, потом се анализира модел клаузула ICSID-а, као међународног тела које је дало највећи допринос у обликовању и прихватању стабилизационе клаузуле као правног института, даље се обрађује дефинисање стабилизационе клаузуле у међународној студији UNCTAD-а, обрађују разлике у дефинисању стабилизационе клаузуле у државама чланицама и државама нечланицама OECD-а, приказује се тумачење стабилизационе клаузуле од стране арбитражних трибунала уз навођење примера из праксе који су битно допринели прихватању пуноважности њених дејстава. На крају се даје сумарни приказ ставова изнетих кроз анализу појма стабилизационе клаузуле, као и осврт на хипотезу која је проверавана истраживањем у овом поглављу.

Четврта глава бави се анализом различитих *Врста стабилизационе клаузуле*, те се у оквиру ње наводе различити критеријуми за поделу стабилизационих клаузула уз истицање разлога за чињење такве класификације, као и уз историјски осврт настанка појединих типова стабилизационе клаузуле. У оквирима ове главе у посебним насловима свака појединачно анализира се клаузула замрзавања, клаузула економске равнотеже и хибридна клаузула, уз обазложење зашто се ова подела стабилизационих клаузула узима за базичну. Даље се одређује потпуна и парцијална стабилизациона клаузула, директна и индиректна стабилизациона клаузула, подела стабилизационих клаузула према начину њиховог формулисања у праву страних улагања, према начину на који се страни улагач чини имуним на промене правних прописа. Посебан део посвећен је анализи врста стабилизационих клаузула у праву Републике Србије. На крају, пружа се осврт на појединачно обрађене врсте стабилизационих клаузула.

Пета глава носи назив *Карактеристике стабилизационе клаузуле* и представља централни део рада. Након појмовног одређења стабилизационе клаузуле и одређивања њених врста прелази се на анализу сваког појединачног обележја

стабилизационе клаузуле. У оквирима ове главе постигнута је свеобухватна, истовремена анализа стабилизационе клаузуле са правног и економског аспекта. Као њена основна обележја истичу се пуноважност стабилизационе клаузуле, која се посебно одређује са аспекта теорије, са аспекта праксе и са аспекта унутрашњег права државе пријемнице капитала. Имајући у виду да је прихватању пуноважности стабилизационе клаузуле битно допринела арбитражна пракса у шездесетим и седамдесетим годинама 20. века, у оквиру посебног наслова анализира се и питање пуноважности стабилизационе клаузуле данас. Даље се анализирају дејства стабилизационе клаузуле, а потом и домаћај дејстава стабилизационе клаузуле кроз предметни, сујективни и временски домен. Наредни наслов се бави питањем самосталности стабилизационе клаузуле у оквиру чега се чини њено поређење са арбитражном клаузулом уз истицање разлика између ове две клаузуле и навођењем закључка зашто се стабилизациона клаузула аналогно арбитражној клаузули не може сматрати самосталном, односно независном од главног уговора. Имајући у виду број инвестиционих спорова вођен поводом кршења стабилизационе клаузуле од стране државе пријемнице капитала посебно се анализира и њена улога као механизма одбране у инвестиционом спору. На крају даје се сумарни приказ најважнијих карактеристика стабилизационе клаузуле.

Наредна, *шеста глава* посвећена је проблематици стабилизационе клаузуле у светлу савремених дешавања на нивоу ЕУ, те у оквирима ње следи најпре део који се бави основним питањима од значаја за настанак и функционисање ове организације, а потом следе две целине, стабилизациона обавеза држава које су у поступку приступања ЕУ и стабилизациона обавеза држава у поступку иступања из ЕУ. У оквиру сваког од наведених наслова кандидат детаљно обрађује примарну обавезу државе – стабилизациону обавезу и потом њен однос са обавезама које има као држава у поступку приступања, односно измене у обавезама и условима које настају код држава које су у поступку иступања из ЕУ. Као актуелне примере кандидат наводи Републику Србију и Велику Британију.

Седма глава носи назив *Однос стабилизационе клаузуле и других клаузула од значаја за уређење правног положаја страног улагача*. У оквиру посебних поднаслова најпре се теоријски дефинишу клаузула о поштеном и правичном третману, клаузула најповлашћеније нације, клаузула националног третмана, кишобран клаузула и ревизиона клаузула, одређују њихове специфичности, акти у којима су садржане, а потом и њихов однос са стабилизационом клаузулом. Сумарним разматрањем наводе се сличности и разлике између поменутих клаузула и стабилизационе клаузуле и истичу посебности стабилизационе клаузуле у односу на остале клаузуле чија је улога уређивање правног положаја страног улагача и пружање заштите.

Како употреба стабилизационе клаузуле неминовно оставља и позитивне и негативне ефекте по државу пријемницу капитала, то *осма глава* носи назив *Економски и социјални ефекти стабилизационе клаузуле у држави пријемници капитала*. Кроз посебне наслове најпре се детаљно анализирају ефекти стабилизационе клаузуле, а потом се они разводњавају на два поднаслова под називима финансијска одрицања државе услед коришћења стабилизационе клаузуле, у оквирима којег се наводи и образлаже какве финансијске ефекте оставља стабилизациона клаузула на државу пријемницу капитала, као и колика је цена њене употребе, и стабилизациона клаузула и прописи о заштити људских права и животне средине, у оквиру којег се анализирају обавеза заштите људских права и животне средине као међународна обавеза државе, сукоб стабилизационе обавезе са овим обавезама и покушај помирења сукобљених обавеза државе.

Последња, *девета глава* носи назив *Последице кршења стабилизационе клаузуле*, те се бави питањем последица које настају уколико држава пријемница капитала прекрши преузету стабилизациону обавезу. Како је стабилизациона обавеза услед значаја страних улагања, као и потребе пружања адекватне правне заштите страном улагачу подигнута на ранг међународне обавезе, то се и питање одговорности државе пријемнице капитала анализира са аспекта међународне одговорности, о чему кандидат уводи кроз теоријска разматрања на самом почетку. Након увођења у проблематику приступа се анализи непоштовања стабилизационе обавезе државе пријемнице капитала, потом њеног права на примену измењених правних аката којима је дошло до кршења стабилизационе клаузуле, а потом се приступа свеобухватној анализи одговорности државе, у оквиру ког поглавља се анализира природа одговорности, субјекти одговорности, услови за постојање одговорности, последице утврђене одговорности државе пријемнице капитала кроз анализу пуноважности њених радњи и обавезе на накнаду штете страном улагачу. Посебно поглавље посвећено је решавању инвестиционих спорова поводом кршења стабилизационе клаузуле у оквиру кога се анализира дипломатска заштита, као првобитни облик пружања заштите страном улагачу, решавање спорова пред арбитражним трибунаlima уз указивање на значај арбитражног механизма решавања спорова, решавање спорова пред ICSID-ом и врши анализа одређених случајева из арбитражне праксе.

Оквирима *Закључних разматрања* обухваћени су закључци до којих је кандидат дошао применом одговарајуће методологије научно-истраживачког рада у коришћењу научне и стручне грађе, арбитражних одлука, међународних публикација и правних аката. Кандидат излаже своје ставове о стабилизационој клаузули и начину њене употребе у савременој пракси и теорији права страних улагања, своја схватања о њеним предностима и недостацима, о њеним ефектима, даје ставове о стабилизационој клаузули у Републици Србији, издваја став о најподеснијем моделу стабилизационе клаузуле и пружа предлоге за њену бољу теоријску уобличеност и правну регулисаност.

2. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Повећан обим прекограничног кретања капитала и промена става о значају страних улагања за привредни развој држава условила је и развој права страних улагања, као посебне правне области и научне дисциплине. Окосницу права страних улагања чине бројне међународне конвенције, као и национална правна акта, која регулишу страна улагања, као централни појам ове области. Као засебна област, право страних улагања налази се на граници између права и економије, те сваки додатни напор у развоју научне мисли о страним улагањима представља знатан допринос у развоју уже научне области право у економији. Стабилизациона клаузула као правни институт и економски механизам подстицаја страних улагања на значају добија шездесетих и седамдесетих година 20. века, када долази до повећаног броја инвестиционих спорова вођених пред арбитражним трибунаlima поводом национализација, експропријација и других сличних активности држава пријемница капитала којима је мењан правни положај страног улагача, а вредност његове имовине умањивана. Временом она постаје и инструмент који штити страног улагача од измена у правном положају. Посебан допринос њеном уобличењу као правног института пружа арбитражна пракса, а пре свега оснивање и рад ICSID-а. Бројне су биле и дискусије у научним круговима о значају стабилизационе клаузуле, које су резултирале и настанком бројних научних и стручних радова. Такво стање ствари оправдава значај

теме „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ под којом је израђена докторска дисертација.

Значај докторске дисертације „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ кандидата *Јоване Брашић Стојановић* заснива се на свеобухватној обради стабилизационе клаузуле, отварању и анализи свих питања од значаја за дефинисање, теоријско и практично одређење стабилизационе клаузуле, начина њене употребе у циљу постизања ефикасности. Кандидат на једном месту анализира читаву проблематику стабилизационе клаузуле, повезује је са анализом о сродним и сличним правним институтима, задире у поље теорије, нормативне грађе и праксе, чиме приближава стабилизациону клаузулу научној јавности, читаоцу указује на сегменте до сада необрађене грађе и систематично образлаже све материјалноправне и процесноправне аспекте стабилизационе клаузуле. Такав приступ и коначни резултат научноистраживачког рада оличен у докторској дисертацији „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ пружа видљив допринос даљем развоју права страних улагања, његових појединачних, ужих сегмената, чинећи да материја права страних улагања буде унапређена у свим својим областима, а самим тим и ужа начна област право у економији.

Теоретичари из материје права страних улагања бавили су се питањем стабилизационе клаузуле обрађујући је кроз научне и стручне радове, посвећујући јој посебне делове у својим књигама, монографијама и докторским дисертацијама, али уз одсуство свеобухватне и на једном месту анализирани читаве проблематике коју покреће стабилизациона клаузула. Несумњиво је да су својим радом указали на важност стабилизационе клаузуле, истакли најважније карактеристике и проблеме које она покреће, али изостаје њена свепожимајућа обрада у оквирима једног научног рада, која би потом допринела даљој анализи, бољим решењима у нормативним актима, бољој регулисаности, те олакшала решавање потенцијалних инвестиционих спорова од стране арбитражних форума. Са тог аспекта, докторска дисертација кандидата *Јоване Брашић Стојановић* значајно доприноси развоју уже научне области.

Допринос докторске дисертације још је већи у домаћој науци имајући у виду да је код нас материја права страних улагања још увек у развоју, да још увек није заживела као посебна научна дисциплина омеђена наставним предметима на свим факултетима на којима се изучава право, а да пракса наспрам тога показује знатна интересовања услед великог прилива страног капитала, што резултира усвајањима и изменама законских и других аката у Републици Србији, коришћењем државних подстицаја у циљу привлачења страног капитала, па у том смислу и коришћења стабилизационе клаузуле од стране домаће државе. У домаћој науци заступљена су само три научна рада која се баве проблематиком стабилизационе клаузуле, тј. њеном засебном анализом, отварањем важних питања или освртом на законска решења, уз пружање увида у карактеристике и врсте стабилизационе клаузуле у Републици Србији, док се фрагментарно помиње или је саставни део неких других радова у мери у којој је потребно указати на повезаност стабилизационе клаузуле и проблема који се обрађује. Стога, научни допринос докторске дисертације у домаћем правном систему и научној области је знатан, посебно јер кандидат обрађује читаву проблематику стабилизационе клаузуле, а потом изношењем закључака пружа и предлоге који могу побољшати ефикасност њене употребе и правне регулисаности.

Докторска дисертација „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ доприноси покривању и до сада неотворених, неанализираних питања у праву страних улагања, односно пружа важан допринос у веома актуелној области у савременим условима пословања и рада. Кандидат успева да дефинише појам стабилизационе клаузуле и да укаже на његово место у праву страних улагања, да покаже њен правни и

економски аспект, да их посебно, али и заједно, истовремено анализира. Истичући карактеристике стабилизационе клаузуле, врсте, однос са сродним правним институтима, стабилизациону обавезу државе наспрам других насталих, међународних обавеза, као и анализом случајева из праксе, кандидат у својој докторској дисертацији покрива све сегменте грађе стабилизационе клаузуле, теоријске, нормативне и практичне, што све указује на допринос који оставља у научној области.

3. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Докторска дисертација „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ кандидата *Јоване Брашић Стојановић* задовољава услов оригиналности научног рада у одговарајућој научној области, односно у ужој научној области право у економији. Систематичност коју је показао кандидат, а потом и след мисли и ставова које износи у докторској дисертацији показују да се ради о оригиналном научном раду у ужој научној области право у економији. Пратећи актуелност проблематике којом се бави и исправном анализом стручне и научне грађе, као и тумачењем правних аката, кандидат износи логичне закључке, за које наводи одговарајућа образложења, поткрепљује их адекватним коришћењем литературе, што резултира добро постављеном структуром докторске дисертације, а потом и оригинално изложеном материјом и извођењем закључака.

Литература која је Јовани Брашић Стојановић била на располагању приликом израде докторске дисертације правилно је коришћена, те је докторска дисертација скуп оригиналних закључака кандидата, али и ставова еминентних аутора, изложених и цитираних на адекватан начин. Докторска дисертација је самостално израђен научни рад, поткрепљен одговарајућом литературом, различит од других сличних радова, који се баве истом проблематиком. У домаћој науци докторска дисертација је јединствен такав рад који се на свеобухватан начин бави проблематиком стабилизационе клаузуле, што је још једна потврда њене оригиналности.

Потврда оригиналности урађене докторске дисертације јесте и успешно спроведен процес провере на плагијаризам. Приликом прегледа и анализе докторске дисертације Комисија је пред собом имала Извештај о провери оригиналности докторске дисертације, као и позитивну Оцену ментора на наведени извештај, бр. 4323 од 7.12.2020. године, а која је саставни део овог извештаја, што додатно потврђује став Комисије о оригиналности урађене докторске дисертације „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ кандидата *Јоване Брашић Стојановић*.

4. Преглед остварених резултата кандидата у одређеној научној области

Поред радова којима доказује испуњеност услова за одбрану докторске дисертације и који су анализирани у оквиру првог дела извештаја

(БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Утицај правне сигурности на стране директне инвестиције и привредни развој*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu. 2017, год. 56, бр. 77, стр. 171-187. ISSN 0350-8501. http://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/ZFull/PF_Zbornik_2017_77.pdf, DOI: 10.5937/zrpfni1777171B. [COBISS.SR-ID 513387696]. M51 и

БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована, *Стабилизациона клаузула у уговору о заједничком улагању у пројекат „Београд на води“*, прихваћен за објављивање у

часопису Гласник права у бр. 1 за 2021. Годину, УДК рада је: 341.241.8:339.727.22. – доказ Потврда главног и одговорног уредника часопис Гласник права. М52),

кандидат Јована Брашић Стојновић је у свом истраживачком раду објавила и друге радове, повезане са садржином докторске дисертације, односно са предметом истраживања, чиме показује посебну заинтересованост за ову научну област. Од посебног значаја за проблематику којом се бави докторска дисертација су следећи радови:

1. BRAŠIĆ STOJANOVIĆ, Јована. *Значај инвестиционе климе и правне сигурности за привлачење страних инвестиција*. Правна ријеч : часопис за правну теорију и праксу. 2017, год. xiv, бр. 52, стр. 159-175. ISSN 1840-0272. [COBISS.SR-ID 513341872].

Кандидат у раду истиче важност стварања повољног инвестиционог окружења за привлачење страних инвестиција, указујући да је то примарни циљ држава пријемница капитала. Подстицајно окружење које ће одредити страног инвеститора да улаже на територији државе увознице капитала, омогућити јачање конкурентности, стварање стабилног институционалног и регулаторног оквира и пружити правну сигурност страним инвеститорима и њиховом улагању, неопходно је како би стране инвестиције осим доношења високих профита свог власнику, додатно допринеле и бржем привредном развоју државе увознице капитала. Предмет рада јесте анализа инвестиционе климе погодне за привлачење страних инвеститора, као и подстицајних механизма који доприносе приливу страног капитала. Имајући у виду значај правне сигурности као поспешујућег фактора за привлачење страних инвестиција, у фокусу анализе јесте правни аспект инвестиционе климе у држави увозници капитала, а уз осврт на карактеристике пословно-правног амбијента у Републици Србији. При томе, кандидаткиња указује на важност правне сигурности и стабилности као сегмента инвестиционе климе, указујући на место и значај стабилизационе клаузуле у томе.

2. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Стране директне инвестиције у сектору услуга*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). *Савремени правни промет и услуге : [зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 25. маја 2018. године]*. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, 2018. Стр. 1083-1098. ISBN 978-86-7623-081-5.
<http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Majsko%20savetovanje/XIV%20Savremeni/3.%20Zbornik.pdf>. [COBISS.SR-ID 513415600]. **M31**

Кандидат у раду приказује да уз очекивање читавог низа позитивних ефеката од страних директних инвестиција државе пријемнице капитала настоје да бројним мерама и погодностима за стране улагаче утичу на побољшање инвестиционе климе, умањење ризика, повећање обима и правилну секторску распоређеност страних директних инвестиција. Приказујући да су приливом страног капитала финансирана сва три сектора привреде, кандидат истиче да су ипак стране директне инвестиције биле најзаступљеније у сектору услуга, у оквиру кога су се нарочито издвајала улагања у финансијске услуге, телекомуникационе услуге и услуге информационе технологије. Потенцијали земаља у развоју, величина тржишта и развој технологије, допринели су приливу страних директних инвестиција у услужни сектор, док су државе тиме постале конкурентније и спремније за нове изазове које доноси глобализација, што све бива анализирано у раду.

3. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Национални третман страног улагача у праву Републике Србије*. У: ЂОРЂЕВИЋ, Славко (ур.). *Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније*. [Књ. 5]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2017. Стр. [405]-419. ISBN 978-86-7623-080-8. [COBISS.SR-ID 513364400]. **M45**

Кандидат у раду указује да је принцип националног третмана један је од најстаријих и најважнијих принципа међународног инвестиционог права којим се регулише правни положај страних улагача. Најчешће је у форми посебне клаузуле, као уговорне одредбе садржане у међународним уговорима, билатералним споразумима о подстицању и заштити страних улагања, уговорима о страном улагању између државе пријемнице капитала и страног улагача. Национални третман за стране улагаче може бити обезбеђен и кроз правне норме у области права страног улагања, којима држава пријемница капитала гарантује равноправан третман страних и домаћих улагача. Имајући у виду значај овог принципа у регулисању правног положаја страних улагача, његове функције, као и чињеницу да је један од основних принципа забране дискриминације у праву страних улагања, кандидат се у раду бави анализирањем националног третмана страног улагача у држави пријемнице капитала. Принцип националног третмана има више аспеката, док је у раду од стране кандидаткиње анализиран са аспекта заштите страног улагача од дискриминације. Фокус истраживања кандидат ставља на анализи националног третмана страних улагача у праву Републике Србије, уз разматрање дејстава и домашаја овог принципа. Значај овог рада кандидата јесте у указивању на важност и других стандарда заштите правног положаја страног улагача, сродних са стабилизационом клаузулом.

4. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Осигурање инвестиција од стране Мултилатералне агенције за гарантовање инвестиција*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). *XXI век - век услуга и услужног права*. [Књ. 9]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2018. Стр. [89]-100. ISBN 978-86-7623-084-6. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Projekti/7%20XXI%20vek/17.%20XXI%20vek%20-%20vek%20usluga%20i%20Usluznog%20prava%20knjiga%209.pdf>. [COBISS.SR-ID 513477552]. **M45**

Упоредо са растом обима страних директних инвестиција у свету, расте и свест о њиховом значају. Неразвијене државе и државе у развоју настоје да инструментима и мерама економске политике подстакну прилив страног капитала, који постаје кључни фактор привредног развоја. Повећан обим прекограничног кретања капитала условљава и повећање вероватноће наступања некомерцијалних ризика, у које се убрајају ризик експропријације, ризик трансфера капитала, ризик кршења уговора, ризик рата и грађанских немира. Како би се умањили политички ризици и очувао правни положај страног улагача, а самим тим и вредност улагања, прибегава се осигурању инвестиција, што је централни део рада кандидаткиње. Пружањем услуга осигурања страних директних инвестиција од некомерцијалних ризика бави се MIGA (Мултилатерална агенција за гарантовање инвестиција). Поред гаранција које пружа страним улагачима настојећи да тиме умањи њихову изложеност политичким ризицима, MIGA својом делатношћу помаже и државама пријемницама капитала у поступку привлачења страног капитала и убрзања привредног развоја. У фокусу рада кандидата јесу услуге осигурања инвестиција, као темељна функција MIGA, уз анализу услова за пружање гаранција и ризика који могу бити осигурани.

5. БРАШИЋ СТОЈАНОВИЋ, Јована. *Заштита страних улагача у праву Републике Србије*. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ур.). Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. [Књ. 7]. Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2019. Стр. [479]-493. ISBN 978-86-7623-090-7. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Projekti/6%20Uskladjivanje%20PSS/8.%20Uskladjivanje%20pravnog%20sistema%20Srbije%20sa%20standardima%20EU%20knjiga%207.pdf>. [COBISS.SR-ID 513577392]. **M45**

Предмет разматрања кандидаткиње у овом раду јесте правни режим страних улагања у Републици Србији. Окосница рада кандидаткиње јесте у анализи Закона о улагањима и допунског законодавства, који дефинишу правни положај страних улагача. Међу подзаконским актима најважнија је Уредба о одређивању критеријума за доделу подстицаја ради привлачења директних улагања, те је и она предмет анализе. Кандидат је истраживање започео тумачећи међународноправни оквир, па потом прелази на позитивно законодавство Републике Србије, како би се указало на важност свеобухватне материјално-правне и процесно-правне заштите страних улагача, бавећи се истовремено и најважнијим појмовима, правним институтима и мерама у области права страних улагања. Читав рад кандидата посвећен је утврђивању правног оквира за страна улагања, тако што се кроз посебне целине анализира општи правни третман страних улагача, гарантована улагачка права, као и могућност, услови и критеријуми за пружање подстицаја.

5. Оцена испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија сматра да израђена докторска дисертација одговара обиму и квалитету пријављене теме, те да испуњава захтеве постављене одговарајућим правним актима, али и методологијом научног истраживања. Структура докторске дисертације је добро постављена. Имајући у виду тему, кандидат се, служећи се адекватним методима креће од општег ка посебном, одређујући место стабилизационе клаузуле у правном систему и материји права страних улагања, везујући је за круг значајних института из наведене области права. Литература која је коришћена при изради докторске дисертације одговара постављеној структури, а првилна употреба великог броја метода допринела је свеобухватној обради теме и доласку до логичких закључака повезаних у јединствену целину, омогућавајући да се прати ток мисли, што потврђује и логичан след у обради појединачних целина. Упркос комплексности материје, кандидат успева да изложи материју јасно и концизно, пружајући одговоре на сва питања која отвара. Хипотезе су правилно постављене, а кроз садржину могуће је пратити њихову проверу, посебно имајући у виду уводна и сумарна разматрања која кандидат пружа у оквиру сваког поглавља. Тиме се постиже да је свака глава целина за себе, са свим елементим научног рада, а да у својој укупности чини јединствени научни рад одговарајућег обима и квалитета, у складу са одабраном темом.

Изложени ставови, мишљења, дати закључци и пружени предлози резултат су правилног приступа истраживању доступне грађе, научних и стручних радова домаћих и страних аутора, међународних публикација, конвенција, правних прописа, арбитражне праксе, што потврђује и адекватност библиографских јединица коришћених при изради докторске дисертације. Кандидат успева да обједини мишљења еминентних аутора, да интерпретира правне прописе и арбитражне одлуке и да уз у литератури изнете ставове изнесе и сопствена запажања, што додатно доприноси квалитету докторске дисертације. Обим докторске дисертације одговара теми која у основној поставци обухвата два аспекта - правни и економски, упркос чему кандидат

успева да одоли расплињавању у обради и разводњавању текста, већ их истовремено анализира, указујући на њихову неодвојивост.

6. Научни резултати докторске дисертације

Као научне резултате докторске дисертације „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ кандидат *Јован Брашић Стојановић*, Комисија истиче свеобухватно сагледавање предмета истраживања, анализу бројних сегмената стабилизационе клаузуле, утврђивање специфичности стабилизационе клаузуле, анализу актуелних проблема које покреће стабилизациона клаузула, одговоре на постављена питања о стабилизационој клаузули, као и закључке и предлоге до којих се дошло истраживањем. Међу доминантне научне резултате, Комисија убраја:

- Дефинисање најважнијих појмова у ужој области којој припада тема докторске дисертације, утврђивање њихових најважнијих карактеристика и специфичности. Кандидат дефинише појам страног улагања, врсте страних улагања, анализира подстицаје страним улагањима, као и значај који страна улагања имају у државама пријемницама капитала на основу доступне литературе, статистичких и емпиријских података, чиме се постиже њихово јасно одређење, које за основ има даље успостављање везе између њих и стабилизационе клаузуле. Научни допринос таквог приступа огледа се у одређивању места стабилизационе клаузуле у правном систему и науци, те је омогућено њено даље праћење и анализа.

- Кандидат дефинише некомерцијалне ризике и указује на важност ризика промене правних прописа приступајући му са до сада неистраженог аспекта који указује на функцију стабилизационе клаузуле, чиме она бива сврстана у ред једног од не само специфичних, већ и важнијих института у правној науци.

- Кандидат истиче да не постоји јединствена дефиниција стабилизационе клаузуле, те приступа њеном дефинисању са различитих аспеката, што омогућава потпуно сагледавање предмета научно-истраживачког рада. Пружа се више различитих дефиниција, од којих свака има своје упориште у теорији и корисност у пракси, одређује се појам стабилизационе клаузуле не само са аспекта теорије, већ и са аспекта праксе, као и са аспекта међународних организација, чији допринос развоју наука права страног улагања се сматра немерљивим. Тиме кандидат постиже обједињеност различитих појмовних одређења стабилизационе клаузуле и помаже формулисању јединствене, унификоване дефиниције у науци.

- У докторској дисертацији је указано на најважније врсте стабилизационих клаузула чиме се постиже систематизованост и настоји се одредити најподеснији модел са становишта теорије.

- Посебан научни допринос пружа се истицањем најважнијих карактеристика стабилизационе клаузуле које је сврставају у ред специфичних правних института, уз указивање да је реч о институту кога су изнедриле потребе праксе, а детаљније уобличио научна теорија.

- Анализира се стабилизациона обавеза држава које су поступку приступања ЕУ и стабилизациона обавеза држава које су у поступку иступања из ЕУ, чиме се у актуелним условима омогућава да сагледамо значај који у овим државама има стабилизациона клаузула, да утврдимо њену практичну применљивост. Пружа се могућност за њеним даљим обликовањем, формулисањем и отклањањем проблема које она производи, а на које је у докторској дисертацији указано. Тиме се ствара могућност да се стабилизациона клаузула унапреди у појмовном смислу, те да свака од њених

посебних карактеристика производи позитивне ефекте, уз минимизирање негативних ефеката.

- Тражећи право место у правном систему за стабилизациону клаузулу кандидат посебан допринос пружа кроз поређење стабилизационе клаузуле са другим сродним, сличним правним институтима, клаузулама, принципима и стандардима који имају исту или сличну функцију. То омогућава да се уз поређење истакну сличности, али и разлике, те да се стабилизационој клаузули додели карактер посебности.

- Допринос докторске дисертације јесте и у освртању на негативне ефекте које она производи у држави пријемници капитала, у критичком сагледавању њене употребе од стране државе пријемнице капитала искључиво у функцији подстицајног механизма и указивању на предлоге којима би се њена ефикасност побољшала, а негативне последице отклониле.

- Стабилизациона клаузула одређује се као круцијални доказ у поступку пред арбитражним форумима, чиме се указује на њену додатну функцију. Сходно томе анализирају се последице које стабилизациона клаузула оставља у случају њеног кршења, сходно чему се истиче и цена њене употребе у државама пријемницама капитала.

- Научни допринос докторске дисертације јесте и у постављању закључака који омогућавају њен даљи развој и усавршавање, квалитетнију употребу, прецизније одређење, бољу регулисаност.

- Постигнут је циљ истраживања постављен на самом почетку, а који се манифестује кроз истицање примарне функције стабилизационе клаузуле, постизање економске равнотеже између уговорних страна. Читавим истраживачким процесом провлачи се овај циљ.

- Предлаже се искључивање из домена стабилизационе клаузуле материје права која регулише људска права и заштиту живоне средине и тежи постављању предлога за добру правну регулисаност стабилизационе клаузуле.

- Постављене хипотезе на почетку рада су проверене кроз научно-истраживачки процес, а кроз сумарна излагања указано је на њихову потврђеност.

7. Примењивост резултата у теорији и пракси

Резултати постигнути у докторској дисертацији имају своју теоријску применљивост. Наиме, докторска дисертација настаје уз коришћење знатне и релевантне литературе чију срж чине бројни научни и стручни радови, а кандидат им приступа темељно и са аспекта науке, те успешно постиже бројна теоријска обраложења најважнијих појмова и проблема које ствара стабилизациона клаузула. Почевши од појмовног одређења и дефинисања стабилизационе клаузуле, преко њених карактеристика, па све до утврђивања односа са другим сродним принципима, докторска дисертација обилује теоријским ставовима поткрепљеним адекватним објашњењима и аргументованом анализом. Приступ теоријском сегменту стабилизационе клаузуле праћен је и тумачењем и анализом нормативних решења, а анализа арбитражне праксе омогућила је долазак до бројних ставова о специфичностима стабилизационе клаузуле, које се истичу као њене предности, те предлаже њихово усвајање у циљу боље појмовне одређености и практичне примене стабилизационе клаузуле. Ставови, закључци и предлози омогућавају научно опредељење стабилизационе клаузуле.

Поред тога, решења до којих се дошло кроз истраживачки процес имају и своју практичну применљивост која се пре свега манифестује у бољој правној регулисаности стабилизационе клаузуле. Полазна основа за успешну примену стабилизационе клаузуле,

њено уношење у уговоре о страном улагању јесте адекватна, прецизна, јасна и потпуна правна урђеност ове проблематике, за шта резултати докторске дисертације пружају основу. Теоријска образложења суочавају се са економском стварношћу, врши се њихова конкретизација, те се омогућава и оживотворење стабилизационе клаузуле. У докторској дисертацији истакнут је и начин за одабир најподеснијег типа стабилизационе клаузуле у пракси, што би повећало ефикасност њеног коришћења. Предлози из докторске дисертације биће од велике користи за законодавца у Републици Србији, али и за арбитре приликом решавања инвестиционих спорова.

8. Начин презентовања резултата научној јавности

Резултати докторске дисертације биће презентовани научној јавности објављивањем саопштења и реферата на научним скуповима, како домаћим, тако и међународним, објављивањем радова у домаћим и иностраним часописима и зборницима, имајући у виду њен не само национални, већ и универзални значај, као и ужу научну области којој она припада.

Докторска дисертација испуњава и услове да уз одређена модификовања и прилагођавања буде објављена и као научна монографија.

У одређеној мери докторска дисертација може бити основ за одржавање семинара и едукација.

Одређени делови докторске дисертације могу бити коришћени и у циљу изградње посебног наставног предмета Право страних улагања, те бити основ за стицање знања студената свих нивоа студија.

III ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА КОМИСИЈЕ

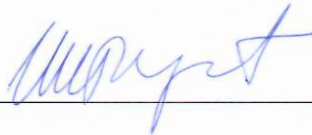
Комисија је једногласно усвојила оцену да докторска дисертација *„Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле“* кандидата *Јоване Брашић Стојановић* испуњава услове за јавну дбрану.

IV ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

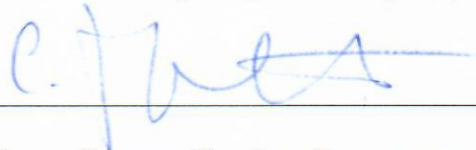
На основу извршене анализе и оцене рада, Комисија сматра да докторска дисертација „*Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле*“ кандидата **Јоване Брашић Стојановић** испуњава услове за јавну одбрану и предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу да прихвати овај извештај и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

Крагујевац-Ниш

КОМИСИЈА

Проф. др Нада Тодоровић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
Ужа научна област право у економији (председник)

Проф. др Славко Борђевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
Ужа међународноприватноправна научна област (члан)

Проф. др Љубица Николић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Нишу,
Ужа правно-економска научна област (члан)

ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	„Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле“	
Кандидат	Јована Брашић Стојановић	
Ментор	Проф. др Јасмина Лабудовић Станковић	
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	01.12.2020.	

1. Докторска дисертација „Правно-економски аспекти стабилизационе клаузуле“, кандидата Јоване Брашић Стојановић, је оригинални научни рад, настао као резултат рада докторанда.
2. Приликом израде докторске дисертације поштована су академска правила цитирања и навођења извора. Поштована су ауторска права. Приликом експлицитног цитирања речи аутора или групе аутора, коришћени су наводници, а у фуснотама су прецизно наведени библиографски извори. Код индиректног, односно имплицитног цитирања прецизно су наведени библиографски извори. Све библиографске јединице коришћене у изради докторске дисертације су тачне и комплетне.
3. Извештај о провери докторске дисертације на плагијаризам, настао као резултат примене софтвера за детекцију плагијаризма чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу указује да се подударња текста односе се на: *цитате* (стр. 50 и стр. 90); *фусноте* у којима су наведени библиографски извори; *називе* и *чланове* закона, подзаконских аката, називе међународних конвенција, арбитражне одлуке и *списак литературе* наведен на крају дисертације. Обележена подударња односе се и на конструкцију „билатерални инвестициони споразум о подстицању и заштити страних улагања“, што је општеприхваћени назив акта који потписују две државе, као и „Центар за решавање инвестиционих спорова између држава потписница и држављана других држава потписница“, што је назив међународне институције.
 - Узимајући у обзир све претходно наведено у овој оцени ментора, извештај о провери докторске дисертације указује на оригиналност докторске дисертације, па се прописани поступак припреме за одбрану може наставити (**ПОЗИТИВНА ОЦЕНА**).

Датум
07.12.2020, године

ПОТПИС МЕНТОРА
Лабудовић Станковић